

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr. po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Ópravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Denašnji položaj slovenskih ljudskih učiteljev.

(Poslano iz učiteljskih krogov.)

Pod tem naslovom nahajamo članek v 13. broji hrvatskega „Školskega prijatelja“. To nam je povod, da tudi mi o tem pitanju svoje mnenje izrazimo, in da ob enem nekatere misli v ovem članku pojasnimo. — Položaj slovenskih učiteljev je v sedanji dobi sploh težaven, „kukovan“ ga imenuje pisatelj v hrvatskem jeziku. Kakor je za Slovence sploh škodljivo, da so po tolikih deželah razkosani, takisto je tudi to slovenskemu šolstvu v kvar in slovenskemu učiteljstvu jako neprilčno. — Ono je podložno peterim, oziroma šesterim različnim deželnim šolskim svetovalstvom, od katerih vsako drugače upliva na svoje šolstvo in učiteljstvo, katero se pa tudi ravna in ravnati mora(?) po duhu svoje šolske oblasti. Različna je tudi skrb pojedinih teh oblasti za napredek šolstva, za boljše materijelno blagostanje učiteljstva, za večjo izomiko njegovo. Vendar v enej stvari so si naša deželna šolska svetovalstva edina, namreč v tej, da za napredek šolstva na narodni podlagi ničesa ne storé. Zavoljo tega ima omenjeni pisatelj prav, ko govori: „Neznamo imade li u našoj monarhiji ijedna zemlja, u kojoj bi pučka (ljudska) škola tako čista bila od tudjinstva, kao što je upravo škola hrvatska. Nu posve inače je to u Slovenskoj, gdje još dan danes nije riešeno pitanje, je li Slovenac kod kuće svoj i je li njemu pripada pravo obzirom na nauk onako, kako po naravi i zakonu pripada svakomu narodu u avstro-ugarskoj monarhiji. U slovenskoj zemlji svaka će si tudja knjiga, tudja mapa, tudji globus prije znati prokrčiti put, nego li domačim jezikom napisano djelo, a takovim se tudjim djelom otvaraju vrata u pučke škole upravo po onih, koji su u prvom redu pozvani, da bdiju nad narodnom prosvjetom (omiko) te da goje i razširuju svetlost u narodu.“ To so istinite besede. Vendar pripada graja zaradi tega, da naše ljudske škole bolje ne napredujejo, prav mnogo tudi okrajnim šolskim svetovalstvom. V teh je na Kranjskem, Goriškem in tudi na Štajerskem mnogo narodnih mož, in le čuditi se moremo, da se ti možje, ki spadajo v onih okrajih k prvim domoljubom, za blagor šolstva v narodnem in materijelnem obziru bolj ne potegujejo. Ali se kedaj čita po slovenskih časnikih, da je to ali ono okrajno šolsko svetovalstvo kaj zdatnega storilo?

Vsaj niso okrajni šolski sveti vladni organi, marveč svobodno voljeni zastopniki občin in ljudstva! —

Drug uzrok slabemu položaju sloven-

skega učiteljstva so pisatelju — nove šolske postave. O tem piše tako-le: „U Slovenskoj preustrojile su se škole, ali tako, da u tom preustrojenju nenalazi niti narod niti pučki učitelj nikakova izgleda za bolju budućnost. Svećenik (duhovnik), jedini prijatelj narodne škole po Slovenskoj, izrinuo se iz škole, te sada većom stranom upravljaju ljudi, kojim nije sveta stvar narod in njegovi interesi.“ Tu je pisatelj na krivem potu. Preustrojenje šolstva po Slovenskem se je zgodilo na podlagi novih avstrijskih šolskih postav, katere pa terjajo več šol, terjajo šolsko obiskovanje za vso mladino, vpeljujejo praktične predmete v narodno šolo, zboljšavajo učiteljem plače, dali so učiteljem več svobode. Učitelju nij treba več biti za pičlo plačo mežnar in orglar, zahteva se zdaj od njega več omike, hoče se, da se posveti edino le šoli in narodnemu izobraževanju. Če se vse to tudi izpelje, ne bode li narodu koristilo?

Ali mar na Hrvatskem ne pričakujete željno novih šolskih zakonov, ki naj bi našim podobni in na enaki podlagi osnovani bili?! I to zopet nij istina, da bi bil svećenik edini šolski prijatelj na Slovenskem. Pač malo šolskih prijateljev bi slovenska šola imela, ako bi se edino na duhovnike zanašala in naslanjala! A tudi to nij istina, da je na Slovenskem duhovnik iz šole izključen. On ima marveč toliko besede in toliki glas v šolskih korporacijah, kakor učitelj. — Naj bode vnet za šolo, naj se udeležuje delovanja pri raznih šolskih svetovalstvih gotovo ne bode trud njegov zastoj. Pasivna politika slovenskih duhovnikov ter zabavljanje proti vsem novim šolskim naredbam pa gotovo ničesar ne koristi. Ali mar veronauku nij odločeno potrebno število ur? Ali mar hočete na Hrvatskem popu več upliva pri šolstvu podeliti, nego ga pri nas ima? Dvomimo. Vsaj pišete v 12. broju, da naj bi duhovnik v bodočih hrvatskih novih zakonih le „v svojem zvanju — v učenju besede božje prikrajšan ne bil.“ Ali je mar pri nas v tej svoji pravici prikrajšan?!

(Konec prihodnjič.)

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 12. maja.

Vse *dunajske* novine in provincijalne novine govore o izjavah grofa Andrassyja, ki smo jih včeraj priobčili. Sploh se priznava, da je Andrassy taktov in večje obnašal se in precej tega popravil, kar je rudeča knjiga s svojo suboparnostjo zakrivila. Posebno poudarjajo časopisi važnost energije, ki se vidi iz note papežu poslano in ki dokazuje, da se Rim in papeštvo uže poda ako se moževsko ostro besedo ž njim govori.

Državni poslanci bodo imeli do oktobra meseca politične praznike. Septembra se snidejo deželni zbori, v oktobru pak zopet državni zbor. — Upamo da bodo poslanci med tem časom tudi marljivo delali doma med volilci za narodno vzbujo in politično izobraženje.

Hrvatom priznavajo zdaj celo Nemci veliko napredovanje od onega časa kar so se z Magjari pogodili in narodne može na čelo vlade dobili, da-si je „sistem“ prav za prav prejšnji ostal. Tako prinaša „A. Allgemeine Ztg.“ članek, ki se v tem smislu jako pohvalno o Hrvatih in njih zdanji vladi izrazuje.

Vnanje države.

Ruski cesar je Tatarom v Krimu splošno brambovsko dolžnost izdatno zljajšal. Vsled tega olajšanja se uvrste med vojno, ki bo sestavljena iz samih rojakov, v kateri vojni bodo lahko živeli po svojih tradicijah, navadah in religioznih zapovedih. V ta namen se bodo naredile kavalerijske švadrone, katere bodo sestavljene iz samih krimskih Tatarov; ti švadroni se bodo uredili v posebne tatarske regimente, ki bodo imeli za uniformo narodno nošo Tatarjev.

Francoski separatist poslanec Piccon iz Nizze, je torej svoj mandat položil. Sploh pa se zdaj javna pozornost čedalje bolj na Nizzo obrača, kajti zadnji čas se je tam tudi ustrelil poslanec Bergondi. Iz tega bi se lahko sklepalo, da socialne razmere na Francoskem razpadajo. Malo prej se je zaklal v Parizu poslanec Beule. Sploh pa se zgodi v Parizu toliko samoumorov, da jih mora policija zakrivati s tem, da jih ne poroča časnikom. Toda samoumora poslancev narodne zbornice pač nij moč zakrivati. Bergondi je bil advokat; imel je veliko družino a bil je v finančnih stiskah. Zraven tega pa je bil še bolehen. Tedaj nema politično položje Nizze z njegovo smrtjo nič vzajemnega. Vsega skup je zdaj v narodni zbornici devet sedežev praznih. Primorske Alpe imajo samo dva poslanca še.

V angleški spodnji zbornici je državni podtajnik naznanil, da vlada želi, da se diplomatska zveza z Mehiko zopet začne. Angleška je bila, kakor tudi Španjska, udeležnica francoske ekspedicije, pa je še o pravem času popustila neplodno borišče.

Dopisi.

Iz Ptujaja 10. maja [Izv. dop. *] Nek gosp. dopisnik je v št. 104 „Slov. Naroda“ od 8. maja t. l. marsikaj neresničnega o naši čitalnici pisal. V tem se tudi mi zlagamo z njim, da sedanje razmere čitalnicam nijso tako ugodne, kakor pred nekaterimi leti in da povprek pešajo, kar „Sl. Narod“ v dopisu iz Ljubljane 10. maja o vseh ondanjih društvi trdi; samo tega ne razumemo, kako more g. dopisnik od ptujске čitalnice zahtevati orjaško moč, da bi se edina splošnemu pešanju ustavila; po njegovih mislih je prě tukaj vodstvo krivo. Oprezno opazo-

*) Audiatur et altera pars.

vaje 2 leti tukajšnje razmere sem izprevidel da je razdvojenje slovenske narodne stranke in oster boj pri zadnjih tukajšnjih volitvah narodno socialno življenje oškodoval; tudi mi pritrđimo dopisnikovi želji, naj vsaka stranka nekaj prizanese; lepa reč! dokler pa človečanstvo ostane kakor je, bomo še na to dolgo čakali. Krivo poroča g. dop. da se v čitalnici politizira. Dalje pogręša znanstvenih besed, deklamacij, petja in predavanj. Tudi nemškutarji in Nemci, kateri so po sedanjem vetru v večini, tega ne zmorejo in imajo samo „bale“ in tombole; razen „kšefta“ in vinske kapljice, se tukaj zbog nizke kulture malo kaj družega porajta, kar g. dopisnik sam ve. Vi g. dopisnik morate od lani dobro vedeti, da je eden čitalničarjev izvzemši tri gospodične, ki so na glasovir igrali, sam pevce vadil, muzikalične produkcije in deklamacije sam izvrševal ali vodil, in končno brez pomoči opešati moral; zakaj pa mu niste blagodušno na pomoč prihiteli? Če mi veste vsaj tri gospode tukaj navesti, ki bi bili pripravi se v čveterospev pridružiti omenjenemu gospodu, jih hoče zopet vsak dan eno uro v petji vaditi, „sine salario, sine expensario“ z govori in z igranjem na citrah pri vsaki besedi sodelovati.

Dalje svetuje g. dopisnik naj čitalnica občni zbor skliče, se prahu otrese in z omikanimi in delajočimi možmi odbor napolni. Tudi brez dopisnikovega sveta bo sedaj nedelajoči odbor občni zbor sklical, samo to prosimo, da naj g. dopisnik takrat pride in zagotovljen naj bode uže naprej, da mu z veseljem vsako častno službo v čitalnici ponudimo.

Iz Logatca 10. maja. [Izv. dop.*] V šte. 105 „Sl. Naroda“ v dopisu „Iz Cirknice“ poroča dopisnik uzroke proti prestavljeni c. kr. okr. glavarstva sę sodnijo vred iz Planine v Logatec, češ da je eno uro od tukaj c. kr. sodnija na Vrhniki, na drugi strani zopet c. kr. sodnija v Idriji. Ali povedati mu morem, da Vrhnika nij eno uro od Logatca oddaljena, nego 1½ miljo. Pa tudi, ko bi le eno uro od Logatca oddaljena bila, ne vemo, ali bo potem še c. kr. sodnija tamkaj ostala, ali ne? Po naši misli ne. Dalje pravi dopisnik, da bi morali Cirkničanje, kakor tudi loški kraj, noter tam od hrvatske meje, k okrajnemu glavarstvu v Logatec hoditi; ali obžalovati moram ta uzrok. Mar Ložanje in ondotni kraj nemajo svoje c. kr. sodnije v Loži, da bi morali v Logatec hoditi? Je-li iz Cirknice v Logatec dalje, nego iz Logatca v Cirknico? Rovtarjem loškaškega okraja bi se tudi ljubo ne zdelo, ko bi morali, ako bi hoteli v Cirknico k c. kr. sodniji potovati, cela dva dni porabiti. Dalje tudi piše, da bi morali Cirkničanje ob času, ko je v Planini voda, skoz nevaren gozd v Logatec potovati. To nikakor nij tako, ker jim nij potreba Planine iskati, če imajo v Logatci opravilo. In če kdo iz Cirknice v Logatec (po nekđaj poglavitni, zdaj stari cesti) potuje, ga planinska voda nikakor ne zadržuje. To pa previdi vsak človek, kateremu je ta kraj le količkaj znan, da je Logatec pravo središče in najugodnejši kraj, ker stoji baš v sredi med Ljubljano in Postojno, in bi potem c. kr. okr. glavarstva bila veliko bolj v redu razdeljena, nego ko bi bilo c. kr. glavarstvo v skriti Cirknici.

*) Tudi v tem smo dali protivnemu glasu prostor. Uredn.

Tudi imamo v Logatci telegrafsko in železnično postajo, kar je za c. kr. okr. sodnijo potrebno. V Cirknici pa tega še nij. Iz Rakeka se za majhen denar vsakdo lahko do tukaj pripelje. Da je pa v spodnjem Logatci bolj pravi kraj, ker je tudi poštni urad in kolodvor tam, nego v gornjem, kjer nameravajo, da bi se ta reč ustanovila, to je resnica.

Iz Vipave 8. maja [Izv. dop.] Kakor razni klečeplazi v „Novicah“ in „Glasu“ začel je svoje ime beliti tudi naš Grabrijan v „Slovencu“ in pozneje v „Novicah“. „Nehvalježni“ svet nij hotel razglasiti kako dobro se je na godovdan kosilo, kaj jelo in pilo, koliko po agitaciji voščilnih pisem dobilo, objavil je to svetu g. Grabrijan sam. Nezmotni soprvaki so se spomnili, da so bili s „Sokolom ljubljanskim“ z marsičem v farovski palači 1869. leta v naši Vipavi postreženi, ter so g. dekanu letos za god krasen album poslali. Gotovo bi se mu bilo gratuliranje za god lansko leto bolje prileglo, kar mu sicer tudi letos, kakor se iz njegovih besedij v farovškem listu in „Novicah“ vidi, tekne. Dober tek!

Naši čitalničarji so vsled blamaže pri zadnji svoji veselici malo poparjeni. Zdaj so izprevideli da jih bog ne tepe iz „ljubezni“. Drugo zlo jih je zadelo z izgubo Silvestra, kateri kakor se govori je zarad onega škandala in hudobnih „Narodovih“ dopisnikov zapustil Vipavo. Nosorogove kože g. P. „Noviškega“ dopisnika se vendar nobena zaslužena pušica nij prijela. Srečen tak človek, pa zakaj bi si za take stvari kalil „medene tedne“ saj bo „bogu k časti“.

Babjemu klepetanju v „Novicah“ in farovškem listu proti našemu državnemu poslancu gosp. dr. Razlagu se iz Notranjskega malo odgovarja in čemu? Prostemu kmetu naj se visoki njegovi govori beró — zлага se popolnem z njegovimi idejami. Zato prazna je misel budalastih „starih“ da z vsem črnilom kedaj očrne poštenjaka, kateri se je posvetil služiti narodu ne pa Rimu in sebičnosti.

Iz Maribora 9. maja. [Izv. dop.] Naravna terjatev je da se vsaka stvar v svojem početku mora braniti slabega vnanjega upliva, ker v mladosti je vse najbolj občutljivo. Kakor so zdaj od vseh strani doneli žalostni glasi: „mraz“, „mraz“, in še utihnejo, tako se zadnja leta sem čujejo za vsakega rodoljuba žalostne tožbe, da mladega literarno delavnega narastaja med slovensko mladino nij, in vendar na mladini sloni up naše boljše bodočnosti, posebno na gimnazijah naših. Poparil pa je gimnazijo mraz, posebno v Mariboru, v tej skrajni trdnjavi proti navalu sile germanske. Iz Gradca se vam toži, da tamošnji vseučiliščniki Slovenci so le nekateri na izliko Slovenci, da je navdušenost za narodno stvar precej zaspala, da so se preveč mlitavosti polastili. Iz Maribora, iz Celja se javljajo enaki glasi, da se namreč med učečo se mladino mlahnost do narodnosti širi, da nij prave navdušenosti za narodno stvar. Navedli so se razni uzroki te žalostne prikazni (glej šte. 259, 264, 266 „Slov. Naroda“ leta 73), posebno nezmožno nekaterih učiteljskih moči slovenščine na gimnazijah, poudarjala se je na njih suhoparnost, pedanterija, starokopitarstvo, njihova borniranost, duševna suhota, pomanjkanje estetičnega okusa, poezije, občue

omike in nij brezpomembno vprašanje: „kako bodo ti ljudje talente budili in jim veselje napravljali, katero samo po sebi dalje dela v samozobraževanju?“ Posebno na tukajšnji gimnaziji se nahaja mož, ki je za slovensko mladino, kakor duplja, s katere snežnoledena sapa severa mrzlega veje, ki mesto, da bi mlade talente gojil, jih le uže v prvem hipu zadržuje v razvitku, ako jih celo ne pomandra. Čulo se je uže (glej št. 34), kako čudne naloge ta sveti gospod daje. Pa k vsem njegovim slabostim (oziroma učiteljske dolžnosti), ki so zgoraj naštetje, in ki so glavni zadržki spešnega razvoja mladine slovenske, in katere v popolni meri ima, pridruži še se temu gospodu strašna — lenoba, oziroma popravljanja slovenskih nalog, ki vse, kar si človek more v enakem slučaju misliti, presega. Kaka se mora človek začuditi, ko sliši, da so se od lanskich nalog (ki so večji del same prestave, celo šolske) šestega razreda v drugem tečaju le dve o pravem času pisali, ostale pa še le po sklenitbi. Da zadnjih nij popravljal, se pač lahko samo po sebi razume, da pa tudi onih dveh, ki sta se o pravem času pisali, nij popravil (vsaj pri večini ne) pa vendar rede podpisal, to je res čudno. In kako dela letos? čujte! Ko ta gospod z vezki pod pazduho v šolo prikoraka, je na mizo položi, zmoli svoj očenaš, v razrednici svoj posel opravi, odpre usta in pravi: „Jaz sem vaše naloge pregledal in videl sem, da so nekateri prav marljivo pisali!“ In ko razdeli zvezke, pogleda med učenci sosed sosedu in ga radovedno pita, je-li njegova naloga popravljenaa in ta mu z glavo odmajaje, smeje se naznani, da ne, le nekatero je milost (k večemu po 4—5) zadela, da je ostro pero svetega moža kako čaro napravilo, ako je v naglici kakov „o“ mesto „a“ napisal, ali pa „i“ mesto „u“ v dajalniku ali v mestniku in veleumna opomba krasi kraj lista: „Doslednost kje si?“ ali tej enaka. Pa to je le pri nekaterih, pri drugih se red podpiše po — vnajni obliki, po dolgosti in širokosti naloge, po priljubljenosti osebe in po raznih drugih enakih ozirih, na katere pravični mož gleda, in dostikrat še nazadnje poleg reda k prvemu napisanega stoji drugi z opombo zarad preslabe pisave, zarad prenagljenosti (pa vse to le kar se vnajne oblike tiče, na smisel, na razvrstje na izpeljavo cele naloge se ta pravični mož ne more ozirati, ker ne čita nalog, da-si se mu po dva cela meseca doma prašijo.) In zdaj, ko so se naloge razdelile, je treba novega naslova za drugo domačo ali šolsko nalogo, in ta se mora še le v šoli po kake ¼ ure tuhtati in po tem še le pride neko tako imenovano „kostišče“, ki pa je zelo revno, največkrat nepotrebno. Kar se podučevanja tega moža v slovenščini sploh tiče, je baje vse suhoparno in revno, da se bogu usmili. Berilo (ki ga je sicer uže čas davno preskočil), dijakom doma v kakem kotu plesni, in namesti njega se latinski ali grški klasiki — predstavljajo. Ako se kak umotvor bere, je to tako predolgočasno in suhoparno, da je škoda zlatega časa. In zakaj? Ker menda neče predmeta učencem zanimivega storiti in sę svoji pedanterijo in suhoparnostjo več muk nego veselja do lepe materinščine napravi. Kaj hočeš o profesorji reči, ki pri branju Valenštajna le nebistvene formalne reči vedno ponavlja in prežvekuje. Ako n. pr. kaki „mej“ mesto „med“ naprej pride,

samo tega ali onega pita, katera oblika je boljša, hvale „koščeni“ „med“, pravi, da netreba jezika po nepotrebnem mehčati in več več enakega. Ali ako se „vošiti“ prikaže, mora „voščiti“ za svoj „č“ hrbet držati, ali ako „ii“ mesto „iji“ ali „ji“ piše tak g. učenik po doslednosti zdihuje, drugih bistvenih reči pa niti ne omeni in vendar bi vsak mislil, da se taki umotvori ne štejejo le zaradi slovniških oblik, marveč da le mladi duh mladine budi, razvija, blaži, jači. In kako bode mladina svojo nalogo izvrševala, kako za svoje bodoče delovanje pripravljala, kako se svoje naloge zavedala, ako ga nikogar nij, ki bi jej zlatavredne besede slavnega moža: „Uči, bistri, hrabri duh svoj slavski, čisti, pili, krasi govor svoje majke!“ ponavljal. Prašam torej vsakega rodoljuba ali tak učitelj, ki tako v svojih psihologično-pedagogičnih zmožnostih in slabostih ravna, svoje svete dolžnosti spolnuje? Kako hočemo literarno-zmožni in delavni narastaj na gimnazijah pričakovati, da je povsod tako? Kako bi taki duševno suhoparni mračnjaki mogli mladino duševno oživiti, ljubezen do narodne literature buditi, jej živi plamen v mladih srcih vneti, da nam cela domovina uzplamti v strpni delavnosti za boljšo bodočnost! In nij čuda, ako se vsako leto še celo ne more vzklikniti, če hočeš veleume, ki so se na gimnaziji zbudili, prebrojiti, z Virgilijem: „apparent rari nantes in gurgite vasto“. In gotovo ne bo boljše, dokler take učiteljske moči mesta slovenščine zasedajo, o katerih g. S. sonet XIV. velja:

Oj učenik slovenskega jezika!
Kako ti lepa je naloga dana!
Mladina, za vse lepo, blago vžgana,
Očeta naj te ljubi in vodnika.

A če nikogar tvoj poduk ne mika,
Če učenost je tvoja vsa neslana,
Mladini pusta, neprebavna hrana;
Tedaj izgled ti nijsi učenika.

Kdor vedno „ribo“ le in „raka“ sklanja,
Temné skrivnosti jorove razklada,
Komur je slovnica vrhunec znanja,

Abuna Soliman je Ilijada:
On od slovenščine mladost odganja,
Mladost, ki nam tolažba je in nada!

Z Dunaja 9. maja. [Izv. dop.] 19. avstrijskih škofov je prosilo ministerstvo za odpravljenje vojaške dolžnosti za teologe. Prošnja ta, kakor marsikatera druga, ki se ne da izpolniti, bode romala v papirni koš. Nebodiprav „napredek“ v vseh odnošajih socialnega in državnega življenja je storil, da se ne polové več samo fantje ubogih kmetov ter utakno v belo suknjo. Naenkrat je krvavo demonstriral, da se človek ne začne pri baronu, ampak pri človeku. Ta napredek je naenkrat postuliral: kri je kri, in življenje je vsacemu človeku ljubo, bodi potem kmet ali duhoven, grof ali plebejec, advokat ali postopač, ali uborni težak. Na krvnem plesišču se vagajo življenja in krogla iz sovražne puške prokleta malo vpraša po tem, kako mesto doma v družini zavzemlje, moralni meč sovražnikov ne vidi ni očeta, ni ljubovnika, ni profesorja, ni ubogo kmetško fantalinče, za katero so g. župan ali župnik najlepšo bodočnost videli v ces. kr. prostaku. Ako država terja davkov, plačajte jih, ki jih zamorete plačati; ali ako nevar-

nost preti skupni nam domovini, ako država v obrambo nje svoje za boj sposobne sine kliče na krvavi mejdan, ako tisoč in tisoč mladeničev, katerim vsem je življenje dragoceno, katerim vsem se svitli gradovi bodočnosti blišče za zagrinjalom, ki meji med mladeničem in možem, — postavlja pred prezgodnjo jamo, ali kar je še huje, postavlja v položaj, kder se jim morebiti roki ali nogi odtrgajo, da so sebi in drugim ljudem celo življenje le breme: potem bode pač vsakdo uvidel, da dobiček, ki ga kak stan človeški družbi poda, nikdar tako velik biti ne more, da bi odvagal krivico, ki bi se nepriviligiranim s tem storila, da se udje duhovskega stanu vojakov oprostite. Kdo, ki s kurjimi očesi v svet ne gleda, bode dandenes juristu ali učitelju, ali kmetu manjšo važnost in potrebnost v človeški družbi, nego kolegu brez razločka verskega izpovedanja pridajal! Kdo bode zanikaval, da bi tak človek, ki se je najmanj toliko, če ne več, kakor teolog učil, raje v hotelu novine bral o mesarenji na vojnem bojišču, nego da bi sam bil dejansko navzočen. Najtežji davek je krvni davek, ta se mora od vseh državljanov sposobnih za težavno delo vojske odplačati, ker kemikarji ne najdejo v zdravi krvi kmetkega prostaka nič kaj posebnega drugačnega, kakor je kri duhovenska. Da se vsi telesno sposobni v položaje pokličejo, v katerih se, kakor pravijo, življenje pravlahko izgubi, to je terjatev enake pravice in če se cel raj onkraj meje s tem v konfuzijo spravi, — fiat justitia, pereat mundus! Krv je krv. Duhovna-vojaka boga-mi nikdo ne bode zaradi tega mrzil, ker je s sočloveki postavljaj življenje v nevarnost v prid domovine, ki vse varuje in redi. Žalostno mora sè stanom biti, ki družih argumentov nema za to prošeno oproščenje, kakor begunstvo in pa pomanjkanje novih soudov. Kaj ko bi vseh 19 višjih pastirjev od svojih velikanških svot podalo kaj nižjemu duhovenstvu, kaj ko bi se skrbelo za boljšo materijalno stanje nižjega duhovenstva, — gotovo po narodno-gospodarskem zakonu, da dobro plačano delo najde i delavcev, tudi duhovno ne bode primanjkovalo.

Domače stvari.

— (Kdo bode kranjski c. kr. deželni načelnik?) To ostane, kakor čujemo še nekaj mesecev nerešeno vprašanje. Za gotovo se pripoveduje, da gosp. Metternich, ki bi bil rad načelnik postal, nema nobenega upanja, kar je nam in menda vsem strankam prav.

— (Slovenska državna poslanca) gg. dr. Vošnjak in dr. Razlag sta včeraj prišla z Dunaja v Ljubljano.

— (Odborniki katoliškega društva) v Ljubljani so dobili od papeža iz Rima vsak eno medaljo iz bronse. — Če jih to srečne nareja, bog jim daj zdravje.

— (Odborniki razpuščenega katoliško-političnega društva) pak so pri c. kr. delegirani sodnji v Ljubljani obsojeni vsak na tri goldinarje kazni, ker nijso postave za združevanja in društva dovolj poznali. — Torej vidimo, da oni katoliški, ki nijso „politični“ se veliko bolje vozijo, nego ti, ki so „politični“.

— (Delavski zbor) v Ljubljani katerega je bil včeraj sklical krojač Kunc,

bil je od c. kr. komisarja razpuščen, ker je baje g. Kunc preradikalno demokratoval, stoječe vojske odpravljaj, in več enacega do brega na srce imel.

— (V Rusijo.) Z Dunaja nam poroča naš dopisnik, da je 6. t. m. iz Dunaja odšel v Peterburg g. Štifter, filozof na graškem vseučilišču. Ker nam doma manjka omikanih, zmožnih in delavnih ljudi — obžalujemo ta odhod.

— (Iz Gorice) se nam poroča, da je tamošnja trgovinska zbornica zahvalo izrekla drž. poslancu grofu Coroniniju zavoljo znanega njegovega govora za narodno ravnopravnost v goriških srednjih šolah. — Le Nemca Ritter in Cohn sta bila zoper to z izgovorom, da zbornica nij kompetentna.

— (V včerajšnji seji) mestnega odbora je za ljubljanskega župana izvoljen g. Lašan, za namestnika g. Malič.

Tržna poročila.

Z Dunaja 9. maja. Sejm je bil uže več časa brez prave živahnosti, a take mlačnosti še nikoli nij bilo, kakor ta teden. Prodajalci so še precej ponujali, a kupovalcev nij bilo. Pšenica je bila za 10 do 15 kr. cenejša, pa so je vendar komaj 20.000 col. centov prodali. Reži se je ta teden menj pripeljalo, kakor poprej in so bile cene nepravilne. Gališka srednja je bila po 5 gld. 10 kr. do 5 gld. 20 kr., slovaška pa po 5 gld. 50 kr. Ječmena se je jako malo po 4 gld. 75 kr. in ceneje prodalo. Koruza je za 5—10 kr. pala, in so jo samo konsumenti malo kupovali. O vsa se je veliko pripeljalo, zato je padel za 20—30 kr. Moke boljše so pri centu za 25 kr. pale.

Javna zahvala.

Slavna čitalnica Goriška je blagovolila nam poslati 75 gld. kot donesek „besede“ napravljene v tamošnjem društvu dne 25. aprila na korist našemu „Narodnemu domu“. Slavna čitalnica v Gorici je s tem postala ustanovnik novomeškega „Narodnega doma“.

Podpisani odbor torej v imenu „čitalnice“ in „narodnega doma“ izreka najiskrenejšo zahvalo sl. čitalnici v Gorici za gori omenjeni dar od 75 gld. — kakor i vsem č. rodoljubom, ki so se te „besede“ udeležili ali pri izvrševanju posameznih točk sodelovali.

Naj bi tudi druga narodna društva posnemala sl. čitalnico Rojansko, Metliško in sedaj Goriško, ter napravila enako onim „besede“, gledališke predstave, itd. ter čiste doneske nam pošiljala in tako pristopala v kolo ustanovnikov našega „narodnega doma“, kajti le po vzajemnej podpori enakih zavodov nam bo mogoče nadaljevati in dovršiti to velevažno podvzetje.

Novomesto dne 10. maja 1874.
Odbor narodne čitalnice kot stavbeni odbor „narodnega doma“.

Poslano.

„Narodna šola“ je poslala šoli v Artičih različnega šolskega blaga: svinčnikov, peresnikov, peres, lepopisank, papirja, tablic, pisal, imenik šol na Slovenskem in knjižico o novi meri in vagi, za kar se jej najtoplejše zahvala javno izreka.

V Artičih dne 7. maja 1874.

Jože Klinč, učitelj.

Tujci.

11. maja.

Evropa: Ehrenfreund iz Benedek.
Pri Slonu: Sobovdini iz Trsta. — Ihlicka iz Mokronoga. — Valenčič iz Ilir. Bistrice. — Kam iz Pešte. — Knecht z Dunaja. — Schiwizhofen iz Karlova.
Pri Maliči: Vovt, potnik, Brimo, potnik, z

Dunaja. — Ketaberger, uradnik iz Reke. — Brood, trgovec iz Trsta. — Saalfela iz Lipske.

Pri Zamorec: Nateles z Dunaja. — Komathar, Krisch M., Krisch J. iz Ptuja. — Voko, kamnosek iz Radovljice.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescieri du Barry

v Londonu.

Vsem trpečim zdravje po izvrstni Revalescieri du Barry, katera brez porabe leka in brez stroškov sledeče bolezni odstrani: bolezni v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na slisnici, v dušnjaku, v mehurji, in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespéčnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, scarno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekomo zoperstavljala se:

Spričevalo št. 73.928.

Waldeg na Štajerskem, 3. aprila 1872.

Hvala Vašej Revalescieri, katero sem jaz, 50 let star mož, skozi 2 leti neprestano užival, sem od mojega 10letnega trpljenja: otrpnost na rokah in nogah, skor popolnem ozdravel in opravljam, kakor v najboljših časih, svoje posle. Za to meni izkazano veliko dobroto Vam izrekam s tem srčno zahvalo.

Br. Sigmo.

Spričevalo št. 93.268.

Trapani v Siciliji, 13. aprila 1870.

Moja žena, žrtva strašnih, nervoznih bolečin, s hudo oteklino na celem životu, s srčnim bitjem, nespečnostjo in vraniceno v najhujši stopnji, je bila od zdravnikov za izgubljeno zmatrana, kar sem se odločil pritežati k Du Barry-evi neprecenjeni Revalescieri. To izvrstno sredstvo je na začudenje mojih prijateljev, v kratkem času one strašne bolečine ozdravilo in mojo ženo tako okrepcalo, da se je, dasiravno 49 let stara, plesov udeležiti mogla. To Vam naznanjam na korist vseh enako trpečih in se Vam srčno zahvalim.

Atanasio Barbera.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescieri pri odraščanih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila. V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescieri-Biscuiten v pušicah á 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescieri-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih.

Dunajska borza 12. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69	gld.	10	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	"	20	"
1860 drž. posejilo	105	"	25	"
Akcije narodne banke	978	"	—	"
Kreditne akcije	217	"	50	"
London	111	"	85	"
Napol.	8	"	97	"
C. k. cekini	—	"	—	"
Srebro	106	"	15	"

Srečna misel

me je nagnila, da sem se obrnil na gospoda prof. matematike pl. Orlice v Berlin, Wilhelmstrasse 125, da mi pošlje instrukcijo za igro. Poslal sem mu za korespondenčno odškodnino samo 2 gold., pa sem jo dobil in zadel z njo

terno 1440 gld.

Srce me pozivlja, da se plemenitemu človekoljubu za to javno zahvalim, in vsem, ki pomoči potrebujejo, svetujem, naj se obrnejo do tega gospoda, ki na vsako vprašanje

zastonj in franko

odgovori.

V Gradcu.

(127) A. Resch.

100

Obiskovalnih listkov

(Visitkarten à la minute)

(122—2)

se natiskuje v

R. Milicevi tiskarnici v Ljubljani, na starem trgu šte. 33
po 60 kr., 70 kr. in n.

Pred sleparstvom se svari!

Med mnogimi naznanili, posebno za ure, merijo marsikateri na to, pokrajinske prebivalce preslepariti. Naj se vsak varuje z lastnega dobička takšne ure kupitii, za katere firma prodajalca ne dá dovoljne garancije. Pri meni kupljeno ure se vsak čas ali izmenjajo ali nazaj vzememo, **dokaz najstrogejše solidnosti!**

Neverjetno, pa resnično!

Za 1 gl. 50 kr. in 1 gl. švicarska moderna porcelan-email-ura, z lepimi seljankami in cvetlicami emailirana, prav elegantna in po niski ceni, koristna za vboge in bogate, z enoletno garancijo.

Za 9, 10, in 11 gl. prava angleška, srebrna cilindrična ura, s čisto talmi-verižico, z medaljonom, etuijem, ključem in 5letnim garantilnim listom, in z rezervnim urnim steklom vred. Taiste krono-časomerne ure, najfinejše v ognji pozlačene samo 12 gld. 50 kr.

12 in 15 gl. velja praktična, dobra in čista remontoirna ura, tako zvana cesarska ura, ki je najboljšo delo, kar se more misliti; zdravnikom in p. duhovnikom itd. se te ure ne morejo dovolj priporočati, ker so očitni dokazi, da takšna trpežna ura niti za sekundo zaiti ne sme.

Za 15 in 18 gl. se dobijo moderne vojaške ure, lahke, lične, poleg tega jako elegantne in okusne, in kar je glavna reč, zelo natančno gredo in so po čudno niski ceni; k takej uri dobi vsaki imitirano srebrno urno verižico po modernem fazonu z ključem, etuijem, medaljonom in 5letnim garantilnim listom.

Samo 12 in 15 gl. srebrna cilindrična ura, s pravim zlatim obročem na skok, močnim kristalnim steklom, z verižico in medaljonom iz talmi-zlata in garantilnim listom vred.

Samo 15 ali 20 gl. prava angleška srebrna siderna ura, savonete z dvojnimi pokrovom, najfinejše gravirana, s pravo talmi-zlato verižico in garantilnim listom vred.

Samo 13 gl. prava angleška, srebrna in v ognji pozlačena kronometer-ura z verižico, medaljonom iz talmi-zlata, usnjatim etuijem in garantilnim listom.

Samo 14 gl. taista, znamenito finejša, z orijentalčnim kažipotem.

Samo 16 ali 17 gl. prava angleška Prince of Wales-remontoarna ura, najmočnejšega talmi-zlatu: te ure imajo celo pred drugimi to prednost, da se brez ključa navijajo; k takšnim uram dobi vsaki talmi-zlato verižico z medaljonom in garantilnim listom vred zastonj.

Samo 13 gl. prava angleška ura iz čistega talmi-zlata, cilindrična, nove faze, z dvojnimi kristalnim steklom, in se tudi kolesje vidi, ko je zaprta, s talmi-zlato verižico, z medaljonom in garantilnim listom vred.

Samo 14 ali 17 gl. celo majhna ura za gospe, iz pravega srebra in prav pozlačena, s pravo talmi-zlato verižico okolo vrata in garantilnim listom vred.

Samo 18 in 20 gl. prava angleška najfinejša v ognji pozlačena srebrna kronometerna ura z dvojnimi pokrovom, najfinejše emailirana, s fino verižico iz pravega talmi-zlata, medaljonom in garantilnim listom vred.

Samo 18 ali 20 in 25 gl. najfinejša prava angleška siderna ura, na 15 rubinom, usnjatim etuijem in garantilnim listom vred.

Samo 20 in 25 gl. srebrna remontoarna ura, se brez ključa navija, s talmi-zlato verižico in medaljonom vred.

Samo 23, 25 in 27 gl. zlata ura za gospe z verižico, medaljonom in garantilnim listom vred.

Samo 30, 35 in 40 gl. prava angleška srebrna remontoarna ura z dvojnimi pokrovom, garantovana in patentovana.

Samo 35, 45 in 50 gl. prava angleška zlata siderna ura s kristalnim steklom.

Samo 60, 75 in 100 gl. fina zlata remontoarna ura s kristalnim steklom, 105 in 115 gl. z dvojnimi steklom.

Samo 200—300 gl. pravi angleški kronometer, z remontoarom, dvojnimi pokrovom in kristalnim steklom.

Razen tega vse kje drugod ali od kogar drugega razglašene ure ceneje.

Delavnica za poprave ur.

Stare ure, večkrat dragi družinski spominki, se popravljajo in ponavljajo. Cena poprav s 5letno garancijo gl. 1½, gl. 3, 5 do 10 gl.

Pismena naročila

se na poštno povzetje ali pošiljatev zneska v 24 urah izvrše. Na posebno zahtevanje se pošiljajo tudi ure in verižice na povzetje na izbirko in se za neobdržano denar nazaj pošlje.

Moje cene so vedno nižje kakor najnižje povsod in jaz stojim s svojimi terjatvami na visočini časa.

Vsi, ki si nove ure naročiti želé.

Vsi, ki stare ure za nove zamenjati hočejo, so prošeni, se na mojo firmo obrniti.

Philipp Fromm,

Uhrenfabrikant, Rothenthurmstr. 9, Wien.

Naslov naj se dobro zapomni.

(50—9)

Izvrstni zastopniki za dežele se iščejo.